

13.6.2016

STM/877/2016

Jakelussa mainituille

Viite

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMINTAKERTOMUSKANNANOTTO SOSIAALITURVAN MUUTOKSENHAKULAUTAKUNNAN TOIMINTAVUODESTA 2015 SEKÄ TULOSSOPIMUSKAUDELTA 2012 - 2015

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän toimintakertomuskannanottonsa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan (Somla) toiminnasta vuodesta 2015 sekä tulossopimuskaudelta 2012 - 2015, ja niistä toimenpiteistä, joihin Somlasta annettu toimintakertomus, 4.5.2016 annettu tilintarkastuskertomus ja muut selvitykset antavat aihetta.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta on erityistuomioistuimeen rinnastettava sosiaalivakuutuksen lautakuntatyypinen muutoksenhakuelin. Sen toiminnasta säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1299/2006). Lautakunnan tehtävänä on kansalaisten oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden edistäminen tuottamalla oikeudenmukaisen, yhdenmukaisen ja perustellun päätöksen kohtuullisessa ajassa kansalaiselle, joka on tyytymätön Kansaneläkelaitoksen tekemään päätökseen. Somla ei ole muutoksenhakuelin opintotukea ja työttömyysturvaa koskevissa asioissa. Somla kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön kirjanpitoyksikköön, ja sen tilinpäätös raportoidaan osana ministeriön tilinpäätöstä.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Somlan vuoden 2015 tulossopimuksessa arvioitiin, että vireille tulisi 26 000 asiaa ja lautakunta pystyisi ratkaisemaan 23 000 asiaa, ja koko vuoden keskimääräinen käsittelyaika olisi 9 kuukautta. Vuonna 2015 vireille tuli 28 524 uutta valitus- ja poistoasiaa, mikä on enemmän kuin koskaan lautakunnan historiassa. Vuoden 2015 keskimääräiseen käsittelyaikaan vireille tulevien asioiden kasvu ei ehtinyt vielä vaikuttaa pidentävästi, koska käsittelyaika reagoi ratkaisumäärien muutokseen aina viiveellä. Valitusten käsittelyaika on ollut vuonna 2015 keskimäärin 7 kuukautta. Tavoite keskimääräisestä 9 kuukauden käsittelyajasta saavutettiin hyvin. Toimintavuonna ratkaisumäärälle asetettu tavoite lähes saavutettiin (99 %) lautakunnan ratkaistessa yhteensä 25 670 valitusasiaa.

Vuosien 2009 – 2013 aikana ruuhkaa on purettu yhteensä noin 17 700 asialla. Samalla käsittelemättömien vireille tulleiden asioiden lukumäärä laski reilusta 30 000 alle 11 000 asiaan. Vuonna 2014 ruuhka ei enää purkautunut, kun vireillä olevien valitusten kokonaismäärä kasvoi 1 071 asialla. Vuonna 2015 vireillä olevien käsittelemättömien asioiden määrä kasvoi 2 854 asialla, ja oli vuoden lopussa 16 370, kun se oli vuotta aiemmin 13 503 asiaa.

Valitusmäärät kasvoivat vuonna 2014 noin 15 prosenttia ja vuonna 2015 noin 30 prosenttia verrattuna vuoden 2013 valitusmääriin. Kesän 2014 jälkeen lautakunta ei ole rajallisten resurssien vuoksi kyennyt ratkaisemaan samaa määrää valitus- ja poistoasioita kuin niitä on tullut vireille. Ratkaisemattomien asioiden varasto on kääntynyt kasvuun, ja lautakunnan toiminta on alkanut ruuhkautua uudelleen. Samalla asioiden keskimääräinen käsittelyaika on kääntynyt kasvuun.

Valitusten käsittelyajat ovat olleet liian pitkiä, mutta kuluneen tuloskauden aikana kehitys on ollut hyvää (lukuun ottamatta vuotta 2015), ja käsittelyaikoja on saatu huomattavasti lyhennettyä. Vuoden 2014 tulos on kuluvan tulossopimuskauden paras.

Hyvästä kehityksestä huolimatta lautakunnan käsittelemien asioiden valitusaikoja pitäisi edelleen lyhentää. Vireille tulevien asioiden määrän kasvu on huolestuttavan suurta ja uhkaa kasvattaa ratkaisemattomien jonossa olevien asioiden määrää ja johtaa siihen, että käsittelyaika alkaa jälleen pidentyä.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toiminta ja sen kehittäminen ovat toimintakertomuksen ja muun aineiston perusteella tuottaneet **hyvän tuloksen toimintavuodelta 2015 (arvosana 4+)**. **Somlan toiminta on ollut koko tulossopimuskaudella 2012 - 2015 hyvää (arvosana 4)**.

Kannanotto on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön sisäisessä valmisteluryhmässä sekä vakuutusosaston johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, esitellyt hallinnonalan kehittämispäivillä 2.6.2016 ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta on antanut siitä palautteen. Sosiaali- ja terveysministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvedoon sekä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintakertomukseen.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1. Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön strategia ”Sosiaalisesti kestävä Suomi” määritteli hallinnonalan kolme päälinjausta:

- hyvinvoinnille vahva perusta,
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin sekä
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

STM:n hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuus on arvioitu Valtiovarainministeriölle annetussa hallinnonalan tuloksellisuuskertomuksessa hyväksi (asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä).

Somlan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta toiminnan tavoite on edistää muutoksenhakijoiden oikeusturvaa toimeentuloturvaan koskevissa asioissa tuottamalla mahdollisimman nopeasti lainmukaisia, yhdenmukaisia ja oikeudenmukaisia yksilöllisesti perusteltuja päätöksiä. Lautakunnan onnistumista seurataan lautakunnan päätöksistä vakuutus oikeuden muutosprosentin, kanteluiden määrän osalta sekä lisäksi käsittelyajan osalta.

Somlan käsittelyaika mitataan kahdella eri tarkastelujaksolla, vuoden ja kuukauden ajanjaksoilla. Kuukausitasolla tarkasteltuna käsittelyaika on noussut joulukuun 2014 tasolta joulukuun 2015 loppuun mennessä yhteensä 0,8 kuukautta. Valitusten keskimääräinen käsittelyaika on edelliseen vuoteen verrattuna pysynyt samana (7 kuukautta).

Somlan toiminnan kehittäminen on ollut STM:n painopisteenä. Käsittelyaikojen lyhentäminen ja siten muutoksenhakijoiden oikeusturvan parantaminen on ollut tärkein tavoite. Valituksia vähentäviä toimenpiteitä jatketaan suunnitelmien mukaisesti edelleen vuoden 2016 aikana. Vireille tulleiden asioiden määrä vuonna 2015 kasvoi edellisestä vuodesta 15 prosentilla eli 4 537 valitusasialla ja vireillä olevien valitusten kokonaismäärä kasvoi 2 854 asialla.

Erityisen suurta kasvu on ollut 2014 kesästä lähtien. Vireille tulevien asioiden määrän kasvu on huolestuttavan suurta ja uhkaa kasvattaa ratkaisemattomien jonossa olevien asioiden määrää ja johtaa siihen, että käsittelyaika alkaa jälleen pidentyä.

Oikeudenmukaisuuden vaikuttavuustavoitteet toteutuivat edellisvuoden tasossa. Kanteluiden määrä pysyi vähäisenä, kun niitä tehtiin vuonna 2015 ainoastaan 1 kappale, ja määrää voidaan pitää pieninä verrattuna lautakunnan asiamääriin.

Vakuutus oikeuden ratkaisuisissa muutosprosentti oli vuonna 2015 keskimäärin 9 prosenttia, joka on hieman pienempi kuin vuonna 2014 (11 %) ja on alle tulosneuvotteluissa asetetun tulostavoitteen (15 %). Valtaosa kanteluista koski lautakunnan pitkää käsittelyaikaa. Tältä osin Somla ylitti tavoitteen. Koska ylemmän asteen muutospäätöksissä ja kanteluihin annetuissa vastauksissa ei ole mainittu lautakunnan päätösten perusteluja, niin tästä voidaan päätellä, että lautakunnan päätösten laatua on pidettävä hyvänä.

2.2. Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta

2.2.1. Tuotokset ja laadunhallinta

Vuoden 2015 osalta arvioitiin Somlaan saapuvan noin 26 000 valitusasiaa. Vuonna 2015 lautakuntaan saapui 28 524 valitusasiaa, mikä on 4 537 kappaletta enemmän kuin vuonna 2014.

Somlan tulostavoitteena oli käsitellä 26 000 valitusasiaa. Lautakunta ratkaisi vuonna 2015 yhteensä 25 670 valitusasiaa, joka on 2 854 vähemmän kuin uusia saapui. Ratkaisuprosentti vireille tulleista asioista oli 89,99. Ratkaisumäärätavoite oli 4 000 kappaletta suurempi kuin edellisenä vuonna.

Palvelukyvyyn ja suoritteiden laadun osalta lautakunnalle oli asetettu käsittelyaikatavoitteeksi 9 kuukautta vuonna 2015. Vuoden 2015 keskimääräinen käsittelyaika oli 7 kuukautta, joten tulostavoite saavutettiin. Kuukausikohtaisesti tarkasteltuna lautakunnan käsittelyaika nousi vuoden 2014 joulukuun yhteensä 6,4 kuukaudesta 2015 joulukuun yhteensä 7,2 kuukauteen. Käsittelyaikatavoitteeksi joulukuun 2015 osalta oli asetettu yhteensä 8 kuukautta.

Somla on tehnyt palvelusopimuksen Valtorin kanssa, mutta ainoastaan vyvi-postipalvelu on otettu toistaiseksi käyttöön. Asianhallintajärjestelmä on otettu osittain käyttöön vuoden 2016 keväällä.

2.2.2. Henkisten voimavarojen kehittäminen

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta saavutti osan tavoitteistaan.

Somlassa oli vuonna 2015 yhteensä 59 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosien määrä kasvoi edellisestä vuodesta ja oli lähes tulossopimuksessa todettu 55 + 3. Tavoitteena oli myös, että määräaikaisten osuus koko henkilöstöstä olisi alle 20 prosenttia. Määräaikaisten työntekijöiden osuus oli 19 prosenttia. Määräaikaisten työntekijöiden osuutta koskeva tulostavoite täyttyi.

Asetetusta tulostavoitteesta huolimatta Somlassa ei toteutettu työtyytyväisyysbarometriä vuonna 2015. Sitä ei tehty myöskään vuonna 2014. Henkilöstön keskimääräinen sairauspoissaolojen määrä kasvoi vuoden 2014 tasosta (4,9 pv/htv) merkittävästi ja oli keskimäärin 8,7 pv/htv, joten tulostavoitteeseen (enintään vuoden 2010 taso 7,1 pv/htv) ei tältä osin päästy. Pienessä virastossa yksittäiset tapaukset vaikuttavat runsaasti keskiarvoon. Vuoden 2015 aikana sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa yksikään työntekijä ei jäännyt eläkkeelle tai työkyvyttömyyseläkkeelle.

2.2.3. Toiminnallinen tehokkuus

Somlan taloudellisuustavoitteeksi asetettiin vuodelle 2015 se, että päätöksen hinta on 197 euroa. Toteutunut valitusratkaisun kustannus oli 191 euroa. Lautakunnan voidaan katsoa täyttäneen hyvin tulostavoitteensa.

Somlan tuottavuutta mitataan ratkaisuna henkilötyövuotta kohden. Tulossopimuksessa työn tuottavuuden tavoitteeksi asetettiin 400 ratkaisua henkilötyövuotta kohden. Tuottavuudelle asetettu tavoite toteutui erinomaisesti, kun lautakunta ratkaisi 433 valitusasiaa henkilötyövuotta kohden.

3. Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Somlan tilinpäätös on raportoitu osana STM:n tilinpäätöstä, ja tilintarkastuskertomus Somlasta sisältyy tilintarkastuskertomukseen STM:n tilinpäätöksestä vuodelta 2015. Valtiontalouden tarkastusviraston 4.5.2016 päivätyssä tilitarkastuskertomuksessa sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksestä vuodelta 2015 ei ollut huomautettavaa.

Somlan toimintakertomus on hallintojaoston hyväksymä. Toimintakertomuksen raportointi on ollut pääosin kattavaa ja selkeää.

4. Toimenpiteet

4.1. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle ehdotetut toimenpiteet

Somlan työprosesseja on tuloksellisesti kehitetty vastaamaan tarvetta käsittelyajan lyhentämiseen. Vuosien 2014 ja 2015 aikana alkanut vireille tulevien asioiden kasvu uhkaa kuitenkin myönteistä kehitystä.

Kun otetaan huomioon etuuskien merkitys edunhakijoille, käsittelyajan pidentyminen on syytä pysäyttää. Ministeriö edellyttää, että Somlan tulosten kohentamiseksi jatketaan lautakunnassa toteutettavien sisäisten toimintaprosessien kehittämistä.

Somla

- ottaa käyttöön vuoden 2016 aikana sähköisen asianhallinnan niin, että lautakunta voi uudistaa, kehittää ja nopeuttaa lautakunnan työprosesseja ja
- päätöstuotanto pidetään tehokkaana huolehtimalla toimivista prosesseista ja optimaalisesta henkilöstörakenteesta.

4.2. Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriö tukee Somlan sähköisen asianhallintaprosessin kehittämistä siten, että valitusten käsittelyssä päästäisiin kokonaan sähköiseen toimintaan.

Toimenpiteet, joita ministeriö aikoo toteuttaa, jotta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintaedellytykset voisivat parantua, ovat:

- STM johdolla jatketaan valtiovarainministeriön kanssa sovittuja lainmuutoksia sekä valmistellaan muita toimenpiteitä Somlan käsittelyaikojen lyhentämiseksi.
- STM jatkaa Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeena aloitettua Somlan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan yhdistämistä. Samalla selvitetään uusien edullisempien yhteisten vuokratilojen hankkimista.
- STM tukee Somlan sähköisen asianhallintaprosessin käyttöönottoa vuonna 2016 siten, että valitusten käsittelyssä päästäisiin kokonaan sähköiseen toimintaan.

Helsingissä 13.6.2016

Sosiaali- ja terveysministeri

Hanna Mäntylä

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

LIITTEET Hallinnonalan vaikuttavuustavoitteet ja seurantaindikaattorit

JAKELU Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta
Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori (Netra)
Perhe- ja peruspalveluministeri
Tarkastuspäällikkö

LIITTEET: STM:n hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumisen arviointi (arvosana-asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä, aloittamatta/heikko)

Tavoite	Arvio	Perustelut
Hyvinvoinnille vahva perusta		
Terveys ja hyvinvointi osaksi kaikkea päätöksentekoa	Hyvä	Viime vuosina tehty kehittämistyö näkyy siinä, että kuntien terveydenedistämisaktiivisuus on tasaisesti kasvanut koko maan tasolla vuodesta 2011. Kuitenkin kehitettävää on vielä erityisesti perusopetuksen ja liikunnan osa-alueilla. Lisäksi kuntien väliset erot ovat edelleen suuret.
Pidempiä työuria työhyvinvoinnilla	Erinomainen	Vuonna 2015 eläkkeellesiirtymisiän nousu taittui pitkän nousujohtoisen trendin jälkeen. Vuoden 2005 eläkeuudistuksen muutosten ei enää odoteta vaikuttavan merkittävästi eläkkeellesiirtymisiän kasvuun. Työikäisten terveys ja työkyky on parantunut, mikä näkyy työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrän jatkuvana laskuna. Tulevaisuudessa vuoden 2017 eläkeuudistuksen odotetaan asteittain kasvattavan eläkkeellesiirtymisikää. Ikääntyneiden työllisyysasteet ovat tilastohistorian korkeimmat vuonna 2015, mutta kuitenkin edelleen muita pohjoismaita alhaisemmalla tasolla. Työtapaturmien taajuus on laskenut vuodesta 2012 lähtien. Sairauspoissaolojen osuus tehdyistä työtunneista jatkoi vähentymistä vuonna 2015. Vähennys tapahtui erityisesti naisten sairauspoissaoloissa.
Elämän eri osa-alueet tasapainoon	Tyydyttävä	Vanhempainpäivärahoista isille maksettujen päivien osuus kääntyi selkeään nousuun vuonna 2015. Tapahtunutta kasvua selittää vanhempainrahaa saaneiden isien määrä kasvu vuonna 2015. Kuitenkin isien osuus vanhempainrahan saajista on edelleen vähäisempi kuin Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa.
Sosiaaliturvan rahoitus kestäväksi	Tyydyttävä	Sosiaalimenojen suhde Bkt:hen on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2012 lähtien. Reaalisesti sosiaalimenojen kasvuvauhti ei ennakkotietojen mukaan hidastunut vuonna 2015, mutta johtuen BKT:n lähivuosia positiivisemmasta kehityksestä sosiaalimenojen kasvuvauhti suhteessa BKT:hen on hieman hidastunut. Sosiaaliturvan menojen kasvu johtui erityisesti vanhuuteen ja työttömyyteen liittyvistä menoista. Väestön ikääntyminen lisää eläkemenoja, mutta eläkemenojen kasvuun on kuitenkin varauduttu. Kuntien kustannusten hillitsemiseksi on selvitetty kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä, mutta työ jatkuu edelleen.
Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin		
Vähennetään hyvinvointi- ja terveystoimia	Tyydyttävä	Erityisesti nuorten säännöllinen tupakointi ja humalahakuinen juominen ovat jatkaneet vähentymistä. Myös alkoholin kokonaiskulutus sekä aikuisten tupakointi ovat jatkaneet vähentymistä. Ylipainoisten määrää ei kuitenkaan ole onnistuttu kääntämään laskuun, vaan ylipainoisten osuus on pysynyt samana sekä lasten ja nuorten että aikuisten parissa viimeisten vuosien aikana. Väestöryhmittäisiä eroja hyvinvoinnissa, sosiaalisessa eriarvoisuudessa ja terveydessä ei ole merkittävästi pystytty kaventamaan.
Asiakaskeksisyys palvelujen lähtökohdaksi	Hyvä	Ikääntyneen väestön osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat hyvin ns. vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla. Vanhuspalvelulaki turvaa iäkkäiden osallisuuden sekä väestön tasolla (mm. vanhusneuvostot) että yksilön tasolla (osallisuus palvelujen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin). Perusterveydenhuollon asiakkaiden tyytyväisyys terveyskeskuspalveluihin on viimeisimpien asiakastytyväisyyskyselyjen mukaan kasvanut suur-

		ten kaupunkien terveysasemilla. Kiireettömään hoitoon pääsyä lääkärille joutuu edelleen odottamaan sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa. Hoidon saatavuus on kuitenkin parantunut viimeisten vuosien aikana erikoissairaanhoidon kiireettömissä tapauksissa. Terveystieteiden palveluihin pääsystä on edelleen enemmän ongelmia kuin muissa pohjoismaissa.
Uudet palvelujen rakenteet ja toimintatavat	Tyydyttävä	Hallitus on sopinut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeimmistä aluejakoon ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvistä asioista vuoden 2015 loppupuolella. Monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistaminen, valinnanvapauden laajentaminen ja vastuun siirtyminen itsehallintoalueille (maakunnille) on tarkoitus saada voimaan 1.1.2019. Sekä vanhusten että vaikeavammaisten hoidossa tehostettu palveluasuminen on tasaisesti lisääntynyt ja samalla laitoshoidon vähentynyt. Omais- ja kotihoidon asiakasmäärissä ei kuitenkaan ole viimeisimpinä vuosina tapahtunut tavoitteiden mukaista kasvua.
Vahva sosiaalinen yhteenkuuluvuus	Tyydyttävä	Tuloerot ovat kaventuneet jonkin verran viimeisten vuosien aikana. Kuitenkin työttömyyden kasvu näkyy perusturvanvarassa elävien määrän lisääntymisenä samalla aikavälillä. Perusturvan varassa olevien tulotaso ei riitä kattamaan viitebudjetin mukaista kohtuullista minimikulutuksen tasoa muiden kuin eläkeläisten osalta. Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärien jatko kasvuun vuonna 2014. Asiakasmäärän kasvuvauhti kuitenkin hidastui aiempaan vuoteen nähden. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä kääntyi laskuun vuonna 2014.
<i>Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta</i>		
Vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta	Hyvä	Tapaturmakuolemat Suomessa ovat vähentyneet yhdeksättä vuotta peräkkäin. Suomen tapaturmakuolleisuus on silti EU:n neljänneksi korkein ja noin kaksinkertainen Ruotsiin verrattuna. Äidinmaidosta mitattujen ympäristömyrkyjen (dioksiinien ja PCB-yhdisteiden) pitoisuudet ovat olleet viime vuosina laskussa, mikä on osoitus väestön kemikaalialtistumisen vähenemisestä ja lainsäädännön toimivuudesta. Haasteena ovat mm. asuntojen kosteusvauriot sekä homekoulut ja -sairaalat. Rakennusterveyden ja sisäympäristön terveydellisten olosuhteiden arvioimiseksi ja ongelmista kärsivien potilaiden hoidon kehittämiseksi on kuitenkin aloitettu lukuisia toimenpiteitä.
Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa	Hyvä	Euroopan turvallisuustilanteen merkittävä muutos heijastui voimakkaasti hallinnonalan valmiusasioiden toimintaan, mutta haasteisiin pystyttiin vastaamaan hyvin. Afrikan Ebolaepidemia käynnisti Unionin valmiusjärjestelmien ja avunannon kehittämistyön, joka edelleen lisääntyi turvapaikanhakijatilanteen ja Pariisin marraskuun terroristi iskun takia. Turvapaikanhakijatilanne tiivistettiin valtioneuvostossa ministeriöiden yhteistyötä. Ministeriö vastasi turvapaikanhakijatilanteen julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon kuormituksen kartoituksesta ja seurannasta.

